

Cofio'r gorffennol a'r presennol ar Sul y Cofio 2023

Dydd Sul, 12 Tachwedd, bydd miliynau o bobl ar hyd a lled y byd yn ymgynnull o flaen cofebion neu'n dod ynghyd mewn capeli ac eglwysi i gofio am fywydau a gollwyd mewn rhyfeloedd byd. Yma mae Aled Davies yn ein hatgoffa o'i arwyddocâd arbennig eleni mewn cyfnod o densiynau a rhyfela.

Cynhelir Sul y Cofio yn draddodiadol ar yr ail Sul ym mis Tachwedd, y Sul agosaf at 11 Tachwedd – a diwedd y Rhyfel Byd Cyntaf am 11 o'r gloch ym 1918. Dyma'r unfed awr ar ddeg ar yr unfed dydd ar ddeg o'r unfed mis ar ddeg. Ar y diwrnod hwn yn Llundain bydd y brenin yn gosod y dorch gyntaf ar y Senotaff, gan gael ei ddilyn gan aelodau eraill o'r teulu brenhinol. Yna, bydd arweinwyr y gwahanol bleidiau gwleidyddol yn gosod torchau, ac yn eu mysg bydd Prif Weinidog Cymru. Mae'r seremoni hon wedi ei darlledu'n fyw gan y BBC ers 1946. Yng Nghymru cynhelir gwasanaeth arbennig yng Nghaerdydd ac mewn sawl ardal arall ledled y wlad, a bydd arweinyddion y gwahanol bleidiau gwleidyddol ac arweinwyr crefyddol o bob ffydd yn ymgynnull i gofio a thalu teyrnged.

Y Pabi Coch a'r Pabi Gwyn

Ers 1921 mae'r Lleng Prydeinig wedi trefnu bod y pabi coch yn cael ei wisgo er mwyn coffáu'r bywydau a gollwyd mewn rhyfeloedd byd, a hefyd fel ffordd o gasglu arian i deuluoedd y rhai a arteithiwyd gan ryfel. Erbyn hyn, mae llawer yn dewis gwisgo'r pabi gwyn, sy'n symbol o geisio heddwch yn ein byd, ac mae'r arferiad hwn yn mynd yn ôl i'r flwyddyn 1926.

Gweddï wrth edrych ar y Pabi Coch

Arglwydd, cofiwn am yr holl bobl a gollodd eu bywydau mewn rhyfeloedd – gwŷr ifanc a merched a wynebodd fwled a magnel, a gollodd chwys a gwaed, a anafwyd mewn corff, meddwl ac enaid, a gollasant eu bywydau yn y drin. Gweddïwn dros deuluoedd y rhai a gollwyd: mamau a thadau, gwragedd a phlant a dreuliodd oes yn galaru am eu hanwyliaid a gollwyd ar faes y gad. Ac wrth gofio'u hymdrech a chan feddwl am y teuluoedd sy'n bryderus am eu hanwyliaid o hyd, gweddïwn y bydd

dy dangnefedd di, sydd uwchlaw pob deall, yn gweinidogaethu i bob ofn, galar a phoen eto heddiw. Er mwyn Iesu Grist. Amen.

Gweddï wrth edrych ar y Pabi Gwyn

O Arglwydd, agor fy llygaid fely medraf weld anghenion pobl eraill. Agor fy nghlustiau fel y medraf glywed eu cri. Agor fy nghalon fel na fydd angen iddynt fod heb ymgeledd. Paid â gadael i mi fod ag ofn amddiffyn y gwan oherwydd diclonedd y cryf. Dangos i mi lle mae angen ffydd, gobaith a chariad. Defnyddia fi i'w dwyn i'r mannau hynny sy'n anghenus. Felly, agor fy llygaid a'm clustiau fel y medraf yn ystod y dydd hwn gyflawni rhyw weithgarwch o heddwch er dy fwyn. Amen.

Byd terfysglyd 2023

Eleni, wrth goffáu ac edrych yn ôl, bydd ein meddyliau'n naturiol yn y presennol, a realiti byd lle mae ymladd a brwydro'n dal i lenwi penawdau'r papurau newydd. Mae'r rhyfela'n parhau rhwng Rwsia ac Wcráin, a'r difrod a'r lladd yn parhau. Ac ers mis bellach, yn dilyn ymosodiad gan Hamas ar Israel, mae'r tensiynau yn y Dwyrain Canol wedi dwysáu, a'r rhyfela rhwng Israel a Gaza wedi arwain at golli miloedd o fywydau, ac mae miliynau hefyd wedi colli eu cartrefi. Mae'r ddau babi – y coch a'r gwyn – yn ein hatgoffa o hyd o'r byd amherffaith rydym yn byw ynddo, a'r angen i ninnau weithredu a gweddïo dros heddwch. Gweddïwn yn daer felly dros gyfiawnder a heddwch i'n byd.

Arglwydd Dduw, dragwyddol Dad, fe'n creaiast ni ar dy lun a'th ddelw dy hun. Ond mae ein pechod wedi gwyrddio meddyliau pobl a thrwy'r byd gwelwn y ddelw wedi'i

hanharddu. Ar draws y byd gwelwn lawer o anghyfiawnder ac esgeuluso hawliau pobl eraill a'n cyfrifoldeb personol. Gweddïwn yn arbennig eleni dros y sefyllfa dorcalonnus yn Israel a Gaza, gan ymbil am heddwch a diwedd ar y traes a'r rhyfela. Gweddïwn hefyd dros bawb sy'n gweithredu i geisio cymod, a thros y gwasanaethau argyfwng brys sy'n cynnig cymorth dyngarol o dan amgylchiadau anodd a pheryglus. Cofiwn hefyd am y rhyfel sy'n parhau yn Wcráin, a'r miliynau sydd wedi'u dadleoli yno. Gweddïwn dros deuluoedd pawb ym mhob man sydd wedi colli anwyliaid o ganlyniad i ryfeloedd diweddar.

Arglwydd, trugarha wrthym.

Arglwydd Iesu Grist, Ti yw ein heddwch ni. Ond cefaiast dy gloi allan o galonnau a meddyliau pobl. Pan nad yw dy deyrnas, dy ras, dy ffydd a'th arglwyddiaeth yn cael eu croesawu, caiff dioddefaint, anghyfiawnder a llygredd gartrefu yn eu lle. Arglwydd, wylwn am fod llygredd ac anonestrwydd, hunanoldeb, anghyfiawnder a thrais yn cerdded coridorau grym. Arglwydd Dduw, yn dy drugaredd tosturia wrthym, wrth ein llywodraethwyr, ein harweinwyr a'r rhai sydd mewn awdurdod.

Arglwydd, trugarha wrthym.

O Ysbryd Glân, gweddïwn dros y rhai sydd mewn awdurdod. Cyflwynwn hwy i ti, gan weddio y cawn ein tywys yn ffordd uniondeb a thangnefedd.

Gweddïwn, Arglwydd tirion, ar i Ti unioni pob camwedd a sicrhau hawliau'r rhai sy'n cael eu cam-drin neu eu llethu gan anghyfiawnder eu hamgylchiadau. Cadwa ni, o Dad nefol, rhag camu'r tu hwnt i'n hawdurdod. Ti a ddywedodd: 'Myfi piau dial. Myfi a dalaf yn ôl.' Ymddiriedwn yn dy gyfiawnder, yn dy ffyddlondeb i'th gymeriad a'th addewidion.

Ond Arglwydd, gweddïwn y bydd y gras a'r cariad a gusanodd euog fyd yn diddanu'r trist, yn dwyn cyfiawnder a heddwch i bawb sy'n cael eu gorthrymu gan eraill. Yn dy drugaredd, cofia'n byd ac adfer y greadigaeth oll i gyflawnder ac undod perffaith yn Iesu Grist.

Arglwydd, trugarha wrthym yn Iesu Grist, ein Harglwydd, Amen.